

A felsőoktatás demokratikus reformja

— Horváth Barna tanulmánya —

(Szeged, március 24.) A felszabadulás óta tudományos életünk vezetőit, főként pedagógusainkat, állandóan újabb és újabb tanügyi reformok kidolgozására sarkallják oktatásügyünk terén mutatkozó hiányaink. Középiskolás vonalon történt is már ezzel kapcsolatban sok egészséges intézkedés — bár ott is mutatkoznak bőven tennivalók —, de a felsőoktatás reformját még csak ezutánra várjuk. A „Köznevelés” február 15-iki számában ez utóbbira vonatkozóan igen figyelemreméltó cikk jelent meg éppen a szegedi tudományegyetem jogbölcsészeti tanárának, **Horváth Barnának** tollából, aki már közel másfél éve az Országos Köznevelési Tanács megbízásából foglalkozik Budapesten a felsőoktatási reform problémáival. Ebben a legújabb és egyben legalaposabbnak mondható tanulmányában részletesen felveti az egyes kérdéseket a felsőoktatás szükségleteire, méretezésére, költségeire, módszereire, valamint szervezeti reformjára vonatkozóan.

Megállapítja, hogy életbevágóan fontos a felsőoktatás összefüggése a termelési folyamattal, ami a tudományosan képzett szakemberek kellő számú utánpótlásában jelenkezik. Ugyanilyen fontos azonban összefüggése a tudományos kutatás folyamatával is, mert a szakemberképzésnek lépést kell tartania a tudomány haladásával.

Különösen érdekes a felsőoktatás szociális helyzetéről rajzolt képe. He-lyes alapevnek ezen a téren azt feltétele, hogy a társadalomnak annyi jelenlévő egyetemi kiképzését érdemes biztosítani, amennyitől alaposan fellelhető, hogy jó szakember válik majd belőle. Leírja, hogy megpróbálták kiszámítani a népességnek mekkora töredéke alkalmas szellemi képességeitől fogva az egyetemi képzésre. A számítások eredményeként a felső fiatal, amely által az egyetemre felvehetőek száma mozoghat: a kérdéses évfárat tíz százaléka. Ez igen magas szám — írja. Figyelmet arra, ami a kérdés egyik oldala és a demokrácia mély problémája, hogy sokkal több ember juthatna egyetemre, mint amennyi tényleg odajut. Sokkal nagyobb és mélyebb az a rezervoár, a nép tehetsége, amelyből a jó szakemberek képzéséhez való anyagot lehet meríteni, mint azt az „országgyűlés” korában hitték. Hangsúlyozza a továbbiakban, hogy minél szélesebb néprétegeknek egyetemre bocsátása, minél több friss népi energiának a tudomány és szakképzés rendelkezésére bocsátása egyaránt érdeke a népnek és a tudománynak. Ezért nincs szebb, mélyebb és igazabb demokratikus követelés, minthogy a nép vegye birtokába és őrölje magához az egyetemet és a tudományt, de persze anélkül, hogy annak színvonalát lesüllyesztené. A népnek és vezetőinek tehát mindent meg kell tenniük, hogy a népi tehetségeket teljesen kiaknázzák és a tudomány így áldásait az egész nép számára közvetítse.

Mindezek tudatában azonban tisztában kell lennünk az ezzel járó költségekkel is. A tudományért hozandó áldozat helyességéről viszont magának a népnek kell meggyőződnie, a tudósoknak pedig azon kell fennniük, hogy a nép élvezhesse is mindazt, amit a tudomány nyújtani képes. A

multban sajnálatos elcsúszások voltak ezen a téren és például a trianoni Magyarország a kulturfőként hangoztatásának korszakában sem költötte nemzeti jövedelmének egy százalékát sem „magas kulturára”, vagyis a tudományos élet támogatására. Sajnos még ma is az a helyzet, hogy a tudomány „koplaltatása” tovább folyik és a felsőoktatás fejlődése is csak és a felsőoktatás fejlődése is csak a általános gazdasági fejlődéstől remélhető. Különösen az alkalmazott tudományok hatalmas távlatot jelentenek ugyan, mégis a nemzet ezt a távolabbi nagy érdekét kénytelen feláldozni ma a sürgelő közvelen szükségnek.

Erinli a tanulmány a felsőoktatás módszereit is és itt Karácsony Sándor álláspontjára helyezkedik, amely szerint a kedvező felsőoktatási eredményt mindig a tanárok, tanársegédek és hallgatók együtt hozzák létre. Szakemberré válni ugyanis nem passzív befogadás, hanem aktív együttműködés útján lehet. Ezért kellene az egyetemi tanulmányok zömét szemináriumi, intézeti, laboratóriumi munkával és praktikumokkal intenzívebbé tenni. A fejlődés kétségtelenül ebben az irányban halad, mert ma az egyete-

meken minden tantárgyszufolttság mellett is időpocsékolás folyik és a hallgató az előadástól, valamint a vizsgától nem jut a tufajdonképpen tanulmányhoz.

A vidéki egyetemek kérdése is jelentős helyet foglal el Horváth Barna cikkében. Állást foglal a vidéki egyetemek létjogosultsága mellett, mert Magyarországának legalább hat nagy egyetemre lenne szüksége, de ennek elengedhetlen előfeltétele, hogy a vidéki egyetemeket életképessebbé fejlesszük. A magyar felsőoktatási apparátus ugyanis egyáltalán nem tud méretezett, csak kissé egyenlőtlen igénybe vett. Ezzel szemben mégis ott áll az a szomorú tény, hogy nálunk a vidéki egyetemek a tanári karriernek mintegy átfutó állomásai voltak. (Erre igen világos példa maga a szegedi egyetem is!) Ezen a helyzeten az segítsen kitűnően, ha a tudományos intézeteket nagyrészt vidékre telepítjük.

Horváth Barna tanulmánya még számtalan más értékes és érdekes ötletet, tervet vet fel, amellyel jelenleg nem akarunk lapunk hasábjain foglalkozni. Várjuk azonban végre ennek az „avas kérdésnek” minél előbbi megoldását és felsőoktatásunk valóban demokratikus szellemű, tudományos alaposággal elkészített mélyreható reformját. (H. z.)

Lehotay Árpád visszatért Szegedre és új programot adott az idény hátralevő részére

Pótolni kell a demokratikus műsorpoltika eddigi hiányosságait

(Szeged, március 24.) Lehotay Árpád, a szegedi Nemzeti Színház igazgatója, huzamosabb ideig vendégzerepelt Budapesten. Ez alatt a színház drámai műsora nem a kitűzött program szerint alakult és a társulat munkája szinte megbénult. Olyan hírek is hallatszottak, hogy Lehotay nem is tér vissza Szegedre, hanem átvészeli egy budapesti színház igazgatását és már utódjának neve is forgalomba került. Hétfőn délután a Nemzeti Színházban sajtóértekezlet volt, melyen Lehotay Árpád tájékoztatta a sajtó képviselőit és válaszolt a hírlapírók feltett kérdéseire.

Az első kérdés természetesen az volt, megmarad-e a színház élén Lehotay Árpád. Lehotay válaszában kitért a szegedi színház két éves múltjára, rámutatott azokra a nehézségekre, melyeket a színháznak le kellett küzdenie. Foglalkozott budapesti vendégzereplésével. Kifejtette, hogy kétévtes budapesti művészi múltja van és ezt a kapcsolatot tartania is kell, szerződése különben módot is ad rá, hogy ilyenirányu erkölcsi kötelezettségeinek eleget tegyen. A kultuszminiszter azonban a szerződésben biztosított egy vendégzereplésen túlmenően, engedélyezett számára még egy budapesti vendégjátékot. A távollétében mutatkozó hiányosságokat Lehotay Árpád a színház technikai hiányosságaival magyarázta. Rámutatott, hogy míg ennek a színháznak három tagozata van, sokkal improduktívabb, mint a többi állami színházak műhelyei. A Szegedi Nemzeti Színháznak elindulása pillanatától kezdve óriási nehézségekkel kellett megküzdenie. A színház műsorpoltikája még ma sem lehet olyan, ahogy azt a művészek szeretnék, hanem bizonyos irányu megalkuvásra van szükség. Ezen kívül a sajtó részéről olyan kifogások hangzottak el, hogy a színház személyzete nem elég demokratikus. Nem kívánatos megnyilatkozásokkal találkozni a nagyközönség. A színház művészei az állam alkalmazottai, demokratikus közszellem kialakításában kell közreműködniük. A színészek ezért nemcsak a színház falain belül kell, hogy demokraták legyenek, hanem kint is. Ugy Lehotay Árpád, mint Vaszy Viktor ígéretet tették, hogy ezirányu kifogásokat is orvosolni fogják. Miután a demokratikus közszellem kialakításában a prózai együttes szerepe jelentő-

sebb, a színház további műsorpoltikájában nagyobb figyelmet fog szentelni ennek a résznek.

A sajtóértekezleten résztvevő hírlapírók megtették megjegyzéseiket a színház körül észlelt jelenségekről. Lehotay Árpád tudomásul vette ezeket és ígéretet tett, hogy a felsorolt hibákat a szezon folyamán kiküszöböli. Szegedre ambícióval, szeretettel és munkakészséggel tért vissza. Munkájával be akarja bizonyítani, hogy mennyire szíven viseli a szegedi színház sorsát. Véleménye szerint a bemutatásra kerülő szindarabok felditetni fogják a mult kifogásait is. Egyébként továbbra is megmarad a drámai társulat élén.

Lehotaynak nehéz a helyzete, mert a színszezon nagyrésze elmúlt és a Bánk bán előadásán kívül klasszikus, nagynívóú és demokráciát építő darabot nem látunk. Alkalma lesz bebizonyítani, hogy megvannak a kvalifikációi demokratikus színházvezetésre, ha a szezon hátralevő részében pótolni akarja az elmulasztottakat.

Április 13-án lesz a Nemzeti Segély első országos kongresszusa

(Szeged, március 22.) A felszabadulás után szükségessé vált olyan társadalmi intézmény megteremtése, amely intézmény a háboru utáni gazdasági bajok és anyagi eredetű társadalmi válságok megszüntetését, vagy legalább is redukálását tűzi ki céljául.

Szegeden alakult meg először ez a ma már országos szociális intézmény. A háboru után árvaságra jutott, vagy nincstelenségben élő apróságoknak országsszerte bölcsődéket, napközi otthonokat, fejkonyhákat, terhes anyáknak tanácsadót, ingyenes ambulanciát, elhagyott gyermekek otthonát, gyógypedagógiai intézeteket állított fel. Sok ember áldozatos munkáját kívánták meg ezek az intézmények.

A Nemzeti Segély hétszáz dolgozót, munkást, parasztot és értelmiségit hívott meg az országos központ Szegedről és Szeged környékéről, akiknek be fogja mutatni intézményeit, megismeretse a legdúsabb szociálpoltikai problémákkal, valamint gyermek- és egészségvédelemmel.

Ezúton hívja fel a Nemzeti Segély vezetősége azoknak a figyelmét, akik eddig figyefemmer kísérték munkájukat, hogy most mitán lehetné vált a délkeleti titkárság területéről kétszázas tömeg számára a Nemzeti Segély országos működésének megismerése, nagy személyesen, vagy postán keressen meg a Nemzeti Se-

gely titkárságát (Szeged, Dózsa Gy. utca 8. szám), ahol a rendelkezésükre bocsátott félúru vasútfjegyeket — oda-visszautazásra — az ott-tartzkodásra elhelyezésüket és étkeztetésüket, valamint a kongresszus alkalmával ingyen színház és mozijegyeket s. az ezzel kapcsolatos információkat megkaphassák.

Az Ujságíróotthon hírei

A Szegedi Ujságírók és Művészek Otthonának választmánya március 26-án, szerdán délután 3 órakor ülést tart.

Az Otthon szombat esti klubvacsorája nagy sikerrel zajlott le. A nívós műsor keretében Majláth Mária Shakespeare-szonettet, Gát Pál Faludi György-verseket szavalt, Szanát József a Mefisztó rondót énekelte el, Pogány Zsuzsa pedig egy Lavotta-dalt. Szerdahelyi László hegedűn Beethoven f-dur románcát adta elő. A kíséreteket Várady László karnagy látta el.

Az Otthon vasárnap délutáni hangversenyei és előadásai március 30-án megkezdődnek. Elsőnek Szeged három kis gyermekprimadonnája, Hercz, feld Hejla, Kerlész Eva és Wittels Irén lépnek fel.

Április 7-én a Szegedi Női Kamarazene Társaság (Zucker Hilda zongora, Pártos Erzszi hegedű, Boda Janka brácsa) mutatkozik be.

Belvárosi-mozi

Telefon: 6-25.

Ma kedden premierben és következő napokon!

Az amerikai MOPEX produkció legújabb színes világt attrakciója:

Csillag színek, fülbemászó, soha nem felejthető dalok, pazar kiállítás, bámulatba ejtő színes filmcsoda. — Szépség, hangulat, szín, pompás muzika, humor jellemzik ezt a páratlan szépségű amerikai szenzációt. Főszereplők:

ALICE FAYE, DON AMECHE és

CARMEN MIRANDA
a brazil JOSEFINE BAKER

Meglepetésül:

ALEXANDER, SRAIGHT TIME BAND
a világ legelső Jazz zenekara a film keretében.

H I R A D Ó

Előadások: 16.14, 16.16 és 16.18-kor. Pénztárnyitás délelőtt 11-12, délután az előadások előtt félórával.

**SZÉCHENYI
FILMSZÍNHÁZ
SZEGED
TELEFON 490**

Zsufolt házak nézték végig az idény legszebb amerikai filmjét, a

Mrs. Miniver.

Váltsa meg jegyét Ön is, mert ezt a filmet nem szabad kihagyni

A film rendkívüli hossza miatt az előadá-
sokat **3, 16.16 és 8** órakor kezdjük.